

Література:

1. Моран І. В. Поняття толерантності та основні підходи до її визначення. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2014. Вип. 26. С. 89-92. URL: https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/3084/1/Moran_NZ_Vyp_26.pdf (дата звернення 31.10.2024).
2. Що таке толерантність? *Translations*. 2022. URL: <https://translations.com.ua/tolerantnist.html> (дата звернення 31.10.2024).
3. Психологія толерантності – розуміння інших та відкритість до різноманітності. *ФАКТ* : інформаційно-аналітичний портал. 2024. URL: <https://fact-news.com.ua/psixologiya-tolerantnosti-yak-rozumiti-inshix-i-buti-vidkritimi-do-riznomanitnosti> (дата звернення 31.10.2024).

Abstract: *the paper analyzes the importance of tolerance in modern society, different approaches to its definition, and the role of empathy in mutual respect.*

Key words: *tolerance, approaches, types, empathy.*

**Науковий керівник – БОРКО Тетяна,
кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ВИЗНАЧНА РИСА ОСОБИСТОСТІ ПСИХОЛОГА

**ОРЛОВА Ксенія, здобувач вищої освіти
спеціальність 053 Психологія**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Толерантність є однією з основних рис особистості, яка відіграє важливу роль у професійній діяльності психолога. Ця якість сприяє формуванню довірчих відносин із клієнтами, дозволяє уникати упереджень і стереотипів, а також забезпечує можливість об'єктивно оцінювати психологічні проблеми та надавати професійну допомогу. У тезах розглядаються поняття толерантності, її види та механізми формування у контексті психологічної практики. Визначено, що толерантність сприяє розвитку емпатії, саморефлексії та емоційної стійкості, що є невід'ємними характеристиками кваліфікованого психолога. Дослідження даної теми має на меті підкреслити важливість виховання толерантності як основного компонента професійної етики психолога та її впливу на ефективність роботи з клієнтами.

Ключові слова: толерантність, психологія, особистість, практика.

Поняття «толерантність» походить від латинського слова *tolerantia*, що означає стійкість або витривалість, є одним із фундаментальних понять у соціальному та культурному житті суспільства. Загалом, толерантність означає

допустиме відхилення або терпимість. Вона протиставляється нетерпимості, але водночас має відрізнятись від пасивної добровільності, оскільки таке пасивне прийняття не має позитивного змісту і не формує реальної протидії відхиленню чи нетерпимості. Важливо також відрізнити толерантність від синкретизму, тобто нерозбірливого змішування різних ідей і позицій. Через багатогранність феномену толерантності існують різні підходи до його розуміння, кожен з яких висвітлює певний аспект цього поняття.

Як зазначає доктор філософії Стефанія Доброскок, «...комунікативна толерантність – це характеристика відношення особистості до людей, яка засвідчує ступінь переносимості нею неприємних або неприйнятних, на її думку, психічних станів, якостей і вчинків партнерів по взаємодії. Комунікативна толерантність – систематизуюча характеристика, оскільки з нею узгоджуються і утворюють якийсь психологічний ансамбль багато інших якостей індивіда, передусім моральні характерологічні й інтелектуальні. Саме тому властивості комунікативної толерантності мають змогу засвідчувати психічне здоров'я, внутрішню гармонію або дисгармонію, наявність здатностей до самоконтролю і самокорекції» [1, с. 126].

Цікавою є позиція кандидата психологічних наук Оксани Вдовіченко, яка вказує на те, що «...дослідження проблеми формування толерантного ставлення до інших людей у майбутніх психологів є актуальним тому, що робота психолога безпосередньо пов'язана із взаємодією з різними людьми, які мають власні погляди, установки, переконання, цінності, етичні норми, характер, здібності тощо. Метою професійної діяльності психолога є допомога людині, незалежно від її індивідуальних особливостей, культури, сенсів життя, релігійних поглядів тощо» [4, с. 67].

На думку Олени Когатько, «...толерантність виступає професійно необхідною якістю в системі підготовки майбутнього психолога. Її можна визначити як системну властивість, що ґрунтується на морально - ціннісних засадах, визнанні прав і свобод іншого, проявляється в повазі та врахуванні цінностей і життєвих смислів, значущих для нього. В структурі професійної

діяльності психолога толерантність сприяє розвитку професійних компетентностей, актуалізації гуманістичних установок та реалізації набутих умінь та навичок [2, с. 31].

Політичний аспект толерантності підкреслює її значення для демократичного суспільства. У політиці толерантність проявляється у повазі до прав і свобод інших, а також у визнанні права на існування різних думок, поглядів і поведінкових моделей. Демократичні суспільства потребують толерантності як основи для вільного обміну ідей, забезпечення прав людини та підтримки плюралізму, що є невід'ємними рисами сучасної політичної культури. Соціологічне трактування толерантності акцентує на важливості милостивості, делікатності та доброзичливого ставлення до інших людей. З цієї точки зору толерантність є основою мирного співіснування в багатонаціональних і багатокультурних суспільствах. Вона дозволяє уникати конфліктів, зменшувати рівень соціальної напруги і сприяє створенню умов для ефективної інтеграції різних соціальних груп.

Толерантність є однією з ключових якостей, що забезпечує ефективність професійної діяльності психолога. Вона є необхідною для створення довірливих відносин із клієнтом, забезпечення комфортного середовища для спілкування та сприяння глибокому розумінню внутрішнього світу іншої людини. У контексті психологічної практики толерантність передбачає не лише терпимість до відмінностей, але й активну позицію прийняття індивідуальності, емпатії та взаємоповаги, що є запорукою успішної професійної діяльності психолога.

На думку автора, толерантність як риса особистості психолога має включати кілька аспектів, кожен із яких виконує важливу функцію в процесі взаємодії з клієнтом:

- 1) психологу необхідно вміти аналізувати та приймати різноманітність думок, світоглядних позицій і поглядів клієнтів. Це дозволяє психологу уникати упереджень, стереотипів і мислити об'єктивно, зосереджуючись на конкретній ситуації та індивідуальності клієнта;

2) психолог має бути готовим до прийняття різних емоційних станів клієнта, включаючи такі, що можуть бути неприємними або важкими для розуміння. Емоційна толерантність дозволяє підтримувати клієнта у моменти сильного стресу, негативних переживань або криз, зберігаючи професійне ставлення та емпатію;

3) поведінкова толерантність. Цей аспект передбачає вміння поводитися без осуду чи спроб змінити клієнта відповідно до власних уявлень про норми поведінки. Психолог повинен надавати клієнту простір для самовираження, не засуджуючи його поведінку, переконання або звички, що не порушують етичних норм.

4) професійний кодекс психолога зобов'язує його ставитися з повагою до прав, гідності та цінностей кожного клієнта. Морально-етична толерантність психолога включає готовність приймати індивідуальні особливості клієнтів, уникати дискримінації на підставі раси, релігії, статі, сексуальної орієнтації, соціального статусу та інших чинників.

Як зазначає Марія Слюсаренко, «...розмірковуючи про професійний імідж, важливо зазначити про такі поняття, як репутація та підприємливість. Репутація психолога формується в процесі тривалого часу і ґрунтується на реальних показниках, це аргументована оцінка компетентними особами практичної діяльності спеціаліста, «сукупність думок про переваги і недоліки» [3, с. 26].

Толерантність психолога також сприяє встановленню терапевтичного альянсу – основи довірливих відносин із клієнтом, що є критично важливим для успішного проведення психологічної консультації та психотерапії. Довіра до психолога формується завдяки його здатності приймати індивідуальність кожного клієнта та надавати йому підтримку незалежно від особистих переконань або життєвих позицій. Окрім того, толерантність психолога дозволяє уникати «професійного вигорання». Прийняття різноманітних клієнтів такими, якими вони є, без нав'язування їм своїх переконань, допомагає зберегти внутрішню рівновагу та професійну дистанцію. Це дає можливість

підтримувати свою професійну мотивацію та психологічне здоров'я, необхідне для тривалої ефективної роботи.

Отже, толерантність як риса особистості психолога є не лише показником його професійної компетентності, а й основою для етичного й конструктивного виконання професійних обов'язків. Вона сприяє досягненню головної мети психологічної допомоги — сприяти особистісному розвитку, внутрішній гармонії та адаптації клієнта у соціальному середовищі.

Література:

1. Доброскок С. С. Толерантність як субкомпетентність комунікативної компетентності особистості майбутнього психолога. International scientific and practical conference «Pedagogy and psychology in the modern world: interaction vectors»: conference proceedings, May 28–29, 2021. Wloclawek: «Baltija Publishing», 2021. – 151 pages. С. 125–129. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/134/3885/8123-1> (дата звернення: 31.10.2024).

2. Когатько О.В. Психологічні особливості розвитку толерантності майбутніх психологів: кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти / Криворізький державний педагогічний університет. Кривий Ріг, 2024. 54 с.

3. Слюсаренко М. І. Імідж психолога як фактор успішної професійної діяльності / М. І. Слюсаренко // Імідж сучасного педагога. - 2021. - № 1. - С. 26–30. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/12510/1/Sliusarenko%20Mariia%20Ivanivna%202021.pdf> (дата звернення: 31.10.2024).

4. Вдовіченко О.В. Психологічні особливості толерантності майбутніх психологів. Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць. – Том 1 №1 (103). – 2022. С. 64–77 URL: https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/388/388 (дата звернення 31.10.2024).

Abstract. Tolerance is one of the main personality traits, which plays an important role in the professional activity of a psychologist. This quality contributes to the formation of trusting relationships with clients, allows avoiding prejudices and stereotypes, and also provides an opportunity to objectively assess psychological problems and provide professional assistance. Theses consider the concept of tolerance, its types and formation mechanisms in the context of psychological practice. It was determined that tolerance contributes to the development of empathy, self-reflection and emotional stability, which are essential characteristics of a qualified psychologist. The study of this topic aims to emphasize the importance of tolerance education as the main component of professional ethics of a psychologist and its impact on the effectiveness of working with clients.

Key words: tolerance, psychology, personality, practice.

*Науковий керівник – КОНОПЛЯНИК Дмитро,
асистент кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

ПЕРЕПАДА Ксенія, здобувачка вищої освіти

Спеціальність 053 Психологія

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Толерантність в психології. Особливості якостей толерантності професійного психолога. Толерантність до невизначеності та її види. Важливість психолога бути толерантним.

Ключові слова: толерантність, психолог, психологія, толерантність до невизначеності.

Толерантність – (від лат. *tolerantia* – стійкість, витривалість, терпимість.) – означає терпимість та поважне ставлення до іншого світогляду, способу життя, поведінки та звичаїв [1]. Це здатність приймати іншого, навіть якщо його погляди, спосіб життя чи поведінка відрізняються від ваших власних. Толерантність важлива для мирного співіснування людей у суспільстві, сприяє взаєморозумінню та зменшує конфлікти.

В психології толерантність зазвичай визначається як зменшення або відсутність реакції на негативні впливи, що проявляється у зниженні чутливості до цих факторів та підвищенні здатності до адаптації. Толерантність у контексті психології розглядається як феномен, який вивчається в наукових дослідженнях. Це поняття часто супроводжується рядом інших термінів, таких як «терплячість», «емпатія», «стійкість», «асертивність», «компроміс» тощо. Г. Олпорт вважав, що толерантність є рисою особистості, яка належить до демократичного суспільства. Така особа відрізняється знанням про навколишній світ і своє місце в ньому, має незалежність та відповідальність, а також проявляє емпатію та почуття гумору [2].

На нашу думку, психолог – це покликання, яке дано не кожному. В професійного психолога вже є ця складова під назвою «толерантність». Психолог-професіонал не може бути позбавлений цієї функцією. Але на жаль,